

Till och åt – följsamma synonymer i historiens ljus

Bo-A. Wendt

I sina rumsliga grundbetydelser framstår prepositionerna *till* och *åt* som tydligt åtskilda i nusvenskan: mål (*åka till Göteborg*) respektive riktmärke (*åka åt ett annat håll*). Om man emellertid ser till deras hela betydelsehistoria i svenskan, ter de sig påfallande lika. På grundval av SAOB:s beskrivning av dessa båda prepositioner kan det påvisas hur nära de följts åt i sin svenska betydelseutveckling, också i utvidgade och rent metaforiska användningar. I vissa fall har en användning bara överlevt för den ena av prepositionerna (som i *komma till skada*, förr också med *åt*, eller *lida åt kväll*, förr också med *till*), i andra fall har den inskränkts regionalt för den ena (som i *mor åt barnet*, riksspråkligt *till*) (jfr med beskrivningen av finlandssvensk säranvändning av *åt* i Martola 2007). Därtill kommer de fall där *till* och *åt* ännu är lika gångbara i nusvenskan. Förvisso är det tillika så att de var för sig uppvisar användningar som de inte alls delar med varandra, men det är ändå påfallande ofta som de faktiskt gör det – som om deras samfällda ursprungsbetydelse av rumsligt mål förutbestämt en mycket snarlik utveckling av nya icke-rumsliga betydelser.

Referenser

Martola, Nina (2007): *Konstruktioner och valens. Verbfraser med åt i ett jämförande perspektiv*, Nordica Helsingiensis 9, Helsingfors.
SAOB = *Ordbok över svenska språket*, utgiven av Svenska Akademien, Lund 1893–.